SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2036

av Rasmus Elfström (C)

En likvärdig och avgiftsfri ledsagning i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med lagförslag om en särskild lag som säkerställer en avgiftsfri och likvärdig rätt till ledsagning för personer med funktionsnedsättning utifrån individuella behov och oberoende av bostadsort och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Möjligheten att delta i samhällslivet, upprätthålla sociala kontakter och leva ett självständigt liv är grundläggande för människors frihet och delaktighet. För många personer med funktionsnedsättning, däribland personer med synnedsättning, är ledsagning en nödvändig förutsättning för att kunna förflytta sig, ta del av aktiviteter och delta i demokratiska och sociala sammanhang.

Tillgången till ledsagning är i dag inte tillräckligt likvärdig. Bedömningen av behov, insatsens omfattning och den enskildes kostnader kan påverkas av bostadsort och av vilken lagstiftning eller insatsform som blir tillämplig. Då riskerar rätten till delaktighet att bli beroende av kommunala skillnader i stället för individens behov.

Källunderlag: Centerpartiets svar i FUB:s valenkät 2026, fråga 5, och SRF:s partienkät 2026, frågor 6–7.

Det finns redan ledsagarservice inom lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Själva ledsagarservicen enligt LSS är redan avgiftsfri. Den ska skiljas från ledsagning enligt socialtjänstlagen och från kostnader för aktiviteter i samband med insatsen. Den bredare fråga som denna motion gäller är hur personer med funktionsnedsättning ska kunna få en tydlig, förutsebar och avgiftsfri rätt till ledsagning när dagens insatsformer inte ger ett tillräckligt stöd.

Källunderlag: lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, 9 § 3 och 18–21 §§.

Riksdagen har redan uppmanat regeringen att se över förutsättningarna för avgiftsfri ledsagning för personer med synnedsättning och för att reglera ledsagningen i en särskild lag. Regeringen bör därför gå från beredning till konkreta lagförslag. Den kommande regleringen bör tydliggöra målgrupp, rätt till insats, bedömning av individuella behov, insatsens omfattning, ansvarsfördelning, avgiftsfrihet och möjligheten att överklaga.

Källunderlag: betänkande 2023/24:SoU13, punkt 6, och riksdagsskrivelse 2023/24:256; beredningsläget redovisas i socialutskottets behandling 2026.

Ledsagningen ska utformas med respekt för den enskildes självbestämmande och möjlighet att leva ett aktivt liv. Bedömningen bör omfatta möjligheten att delta i föreningsliv, kultur, utbildning, arbete och demokratiska sammanhang. En särskild lag bör också minska risken för att stödet varierar oskäligt mellan kommuner.

Riksdagens tidigare tillkännagivande berör personer med synnedsättning. Denna motion har en bredare inriktning: rätten bör utgå från individens behov av ledsagning, inte enbart från en viss diagnos. Regeringen bör därför tydliggöra vilka behov som ska ge rätt till insatsen och hur den ska förhålla sig till andra stödinsatser. Boende i en LSS-bostad bör inte i sig utesluta ledsagning; det individuella behovet ska vara avgörande.

Rasmus Elfström (C)